
CHRISTELIJKE NATIONALE ACTIE.

Program van beginselen,

zoals dit werd vastgesteld door de algemeene vergadering
gehouden in Maart 1936.

Art. 1. De Christelijke Nationale Actie stelt zich ten doel de vereeni-
ging in één politiek verband van alle Nederlanders, die behooren tot de

Hervormde Gezindheid, in den zin door Groen van Prinsterer daaraan gehecht. Zij streeft dit doel na om het algemeen welzijn van het Nederlandsche volk te bevorderen door de politieke samenwerking van allen, die de beginselen van het Gereformeerde Protestantisme belijden, zooals deze in de Nederlandsche Geloofsbelijdenis op grond van Gods Woord werden geformuleerd. Zij streeft er naar deze beginselen weder tot invloed te brengen in de wetgeving en het bestuur des lands en alzoo het Protestantsch karakter, dat onze natie krachtens haren oorsprong eigen was, weder tot meerdere erkenning te brengen.

Art. 2. Zij gaat uit van de erkenning, dat de Overheid door God verordend is om der zonde wil en dus regeert bij de gratie Gods. Zij eischt mitsdien, dat de Overheid Gods Naam belijden en bij de vervulling harer taak zich zal richten naar de normen der door God zelve in Natuur en Schriftuur geopenbaarde ordinantiën en alzoo in overeenstemming daarmede haar taak zal volbrengen ten bate van het volksleven.

Zij erkent de Souvereiniteit van het Huis van Oranje als door Gods bijzondere leiding in den loop der geschiedenis met ons volksbestaan samengeweven.

Art. 3. Zij aanvaardt de Grondwet, zooals deze is, onder voorbehoud van het recht om met alle wettige middelen te staan naar zulk eene wijziging, waardoor zij met de beginselen van Gods Woord en van art. 36 der Ned. Geloofsbelijdenis in overeenstemming wordt gebracht om mede ook daardoor te komen tot het herstel van het Christelijk Nationaal karakter van ons volk en tot de uitzuivering van alle revolutionaire beginselen uit ons Staatsrecht.

Art. 4. Zij erkent de Kerk als een tegenover den Staat zelfstandig organisme, door God in het maatschappelijk leven verwekt, zoodat zij dientengevolge recht heeft op vrije levensontplooiing in overeenstemming met haar wezen. Daarom vordert zij vrijheid van consciëntie en van godsdienst. Echter met dien verstande :

- 1e. dat bijzondere eerbiediging van de rechten der oorspronkelijk nationale Gereformeerde Kerk wordt gewaarborgd, het haar aangedaan onrecht worde hersteld en alzoo van regeeringswege de hinderpalen worden opgeheven, die uit de voorheen haar door Koninklijke Besluiten opgelegde organisatie voortvloeien, opdat allen, die tot de Hervormde Gezindheid behooren, zich in haar wederom kunnen hereenigen ;
- 2e. dat de Overheid in de wettige uitoefening harer taak als Gods Dienaresse zich de prioriteit voorbehoudt met betrekking tot alle beroep op de consciëntie van particuliere zijde gedaan.

Art. 5. Zij vordert, dat de Staat tegenover alle nivelleerende geestelijke stroomingen in het volksleven zichzelven zal handhaven en zonder onderlaten den plicht zal volbrengen, dien hij tegenover het volk in zijn maatschappelijk samenleven als instelling Gods, in overeenstemming met de geopenbaarde normen heeft. En anderzijds eischt zij, dat de Staat de grenzen zijner bevoegdheid nauwkeurig zal in acht nemen door aan het maatschappelijk leven over te laten hetgeen krachtens Natuur en Schriftuur beide aan de maatschappij toekomt.

Art. 6. Zij wenschte daarom eene vertegenwoordiging des volks, die

- 1e. door de regeering wordt geraadpleegd bij haar wetgevenden arbeid en haar ter verantwoording kan roepen naar aanleiding van haar bestuur, die voor de volksrechten en vrijheden waakt, de beschikking over 's lands geldmiddelen controleert, de begroting goedkeurt en toestemming geeft tot het heffen der belastingen ;
- 2e. zij is van oordeel, dat deze volksvertegenwoordiging behoort gekozen te worden, niet zooals thans door de toepassing van een algemeen individueel evenredig kiesrecht, maar om aan haar doel te kunnen beantwoorden, het volkswezen in zijne onderscheidene gedingen tot openbaring moet brengen en dus gekozen moet worden door de invoering van een organisch kiesrecht, dat wordt uitgeoefend door hen, die bij de wet daartoe geschikt worden verklaard en op eene wijze, waardoor er van eene vertegenwoordiging van het volkswezen als organisme sprake kan zijn ;
- 3e. zij wenschte handhaving van de Provinciale en Gemeentelijke autonomie.

Art. 7. Krachtens hare grondbeginselen wenschte zij handhaving onzer nationale instellingen en op het gebied van volksopvoeding en onderwijs eene wetgeving, die uitgaat van het in de Natuur en Schriftuur gegronde beginsel, dat de Ouders allereerst zijn aangewezen te zorgen voor de opvoeding en onderwijzing hunner kinderen ;

die aan de Overheid den plicht oplegt daarbij algemeene richtlijnen te geven, hen, die tot de volbrenging hunner natuurlijke plichten onwillig zijn, daartoe te dwingen en hen, die daartoe onmachtig zijn, te steunen ;

die aan de Overheid den plicht oplegt er voor te waken, dat geen onderwijs worde toegelaten, dat in strijd is met de algemeene beginselen, waarop het Staatsgezag is gegrond of eene ondermijning der Christelijke grondslagen van het maatschappelijk leven beoogt of ten gevolge hebben kan.

Art. 8. Daar aan het maatschappelijk leven zelfstandigheid en met betrekking tot den Staat eene prioriteit toekomt, eischt zij, dat de Overheid als Dienaresse Gods eene gezonde, met de beginselen van Gods Woord overeenkomende ontwikkeling van het maatschappelijk leven zal waar-

borgen en dus in den ruimsten zin des woords tot taak heeft de bestelling van het recht :

- 1e. door de instandhouding eener onafhankelijke rechtspraak, die zich richt naar de in Natuur en Schriftuur geopenbaarde zedelijke normen ;
- 2e. door het behoud van den eed in ons rechtswezen :
- 3e. door de invoering van een strafrecht, waarin de Overheid verschijnt als wreekster tot straf dergenen, die kwaad doen ; aan de Overheid de plicht wordt opgelegd de doodstraf weder in te voeren, toe te passen op bij de wet omschreven misdrijven tegen het leven ;
- 4e. zij eischt, dat de Overheid op het gebied van het maatschappelijk leven den Zondag als den Christelijken rustdag bij de Wet zal erkennen en in het publieke leven zal handhaven voor haar eigen personeel, voor haar eigen diensten, in het maatschappelijk leven met in achtneming der in de Heilige Schrift daarvoor aangegeven norm ;
- 5e. dat de Overheid zal waken tegen het in het openbaar lasteren van Gods Naam, maatregelen zal nemen tot handhaving der publieke eerbaarheid, o.a. door streng verbod van alle onzedelijke uitstalling, van publicatie en verkoop van pornografische geschriften, van alle Neo-Malthusiaansche propaganda en van al wat strekt tot beperking van het aantal geboorten door kunstmiddelen ;
- 6e. zij eischt, dat de Overheid de burgerlijke gerechtigheid door strafbaarstelling van bedrog, oneerlijkheid en woeker zal handhaven ; de persvrijheid met een grootere verantwoordelijkheid zal omringen, opdat ook eer en goede naam der burgers zal worden beschermd ;
- 7e. zij eischt, dat de Overheid zich zal houden bij hare bemoeiingen met het maatschappelijk leven binnen de grenzen harer bevoegdheid, die haar door de natuur van het maatschappelijk leven zijn gesteld en dus zich zal onthouden van het ingrijpen in de vrijheid van het bedrijfsleven, van de invoering van wetten op het gebied van den arbeid en van allerlei sociale maatregelen, welker uitvoering niet als eene taak van de Overheid kan worden erkend, omdat zij zich krachtens haar wezen heeft te beperken tot het bestel van recht. Zij heeft dit recht te bestellen door het bedrijfswezen zelf verantwoordelijk te maken voor het treffen van maatregelen betreffende arbeidsduur en in het algemeen sociale voorzorg. Zij acht daarom noodig een organisatie der bedrijven en de invoering van een wetboek van arbeid, door het bedrijfswezen zelf voortgebracht, opdat klassenstrijd, staking en uitsluiting worden afgesneden. Zoolang dit recht nog bestaat, eischt zij, dat de Overheid op afdoende wijze, beter dan tot nu toe het geval was, de vrijheid tot arbeiden zal beschermen.

Art. 9. Wat de armenzorg betreft, gaat zij uit van het beginsel, dat deze, na de familie, in de eerste plaats is taak der Kerken en

particuliere liefdadigheid, terwijl de openbare instellingen aanvullend optreden.

Art. 10. Zij eischt, dat de Overheid behartige :

- 1e. de belangen der openbare volksgezondheid, mede door maatregelen tegen de verontreiniging van de lucht, de wegen, het water van rivieren en kanalen mede ten bate der visscherij ;
- 2e. handhaving der begrafeniswet.

Art. 11. Om de onafhankelijkheid van het Rijk in en buiten Europa te bewaren, houdt zij de Regeering verantwoordelijk voor de instandhouding en uitrusting eener aan hare bevelen gehoorzame militaire macht, uitgerust in overeenstemming met de technische behoeften des tijds. Zij is van oordeel, dat Nederland in staat behoort te zijn te land en te water zijn grondgebied te verdedigen en de ondeelbare eenheid van het Rijk in Europa en de overzeesche gewesten te handhaven.

Art. 12. Met betrekking tot de Nederlandsche overzeesche gebieden eischt zij, dat de Overheid zich bij het Bestuur daarvan bewust zal blijven, dat zij als Overheid eener Christelijke natie eene roeping heeft voor de geestelijke ontwikkeling der aldaar levende inheemsche bevolking, opdat deze worde opgevoed, mede tot waarborging der Rijkseenheid. Zij bevordert de kerstening dezer volken door Christelijk onderwijs en bescherming der missie, in de eerste plaats tegen zichzelf, door handhaving van den vrede tusschen de onderscheidene takken van zendingarbeid, die door in het moederland gevestigde corporaties van verschillende belijdenissen wordt gedreven, opdat de vrije verkondiging des Evangelies niet door verkeerden onderlingen naijver zal worden benadeeld.

Bij dit alles echter wake de Overheid er voor, dat aan de inlandsche bevolking geen geweld worde aangedaan om haar eene Europeesche cultuur op te dringen of haar geestelijk leven op gewelddadige wijze te beïnvloeden, hoewel de regeering verplicht blijft de zedelijke norm van Gods Wet te handhaven, wanneer heidensche gebruiken daarmede in strijd zijn. Zij waardeert de overzeesche gebieden als een vaderlijk erfdeel, dat ongeschonden aan de nageslachten behoort te worden nagelaten en is van oordeel, dat de inheemsche bevolking daarom ook militair zoo moet worden opgevoed, dat zij onder leiding van het moederland van harte zal medewerken aan de handhaving der ondeelbare Rijkseenheid. Zij eischt daarom van de Overheid maatregelen tot onderdrukking van het streven om Indië los te maken van Nederland.

Art. 13. Zij is van oordeel, dat het plicht der Regeering is de inkomsten en uitgaven van den Staat in evenwicht te houden en dat zij dus heeft te waken tegen eene steeds verder gaande staatsbemoeïing, die zich aan de eischen van gezond financieel beleid niet stoort.

Het financieel beleid der regeering zal tevens gericht moeten zijn op

de door het accres der bevolking volstrekt noodige kapitaal-vorming. In hare belasting-politiek zal zij de draagkracht der bevolking hebben in acht te nemen en zich in geheel haar finantieel beleid laten leiden naar den regel, dat de tering gezet worde naar de nering.

De economische en handelspolitiek worde gevoerd in overeenstemming met de eischen van het levensbelang des volks, waarbij als ideaal voor oogen worde gehouden, dat de vrijheid in het maatschappelijk leven, zoowel als bij landbouw, handel en nijverheid, de natuurlijke orde is en dat alleen bijzondere omstandigheden van buitengewonen aard aanleiding mogen zijn tot ingrijpen in de vrije ontwikkeling, zoowel op nationaal als op internationaal gebied.

Art. 14. De Christelijke Nationale Actie verklaart, dat zij op grond van en met inachtneming der beginselen, waarin zij wortelt, wil streven naar de hereeniging der Hervormde Gezindheid en dus naar samenbrenging der in den loop des tijds om allerlei oorzaken van elkander afgescheiden groepen op politiek gebied, welke aanhangers op grond hunner gepubliceerde programma's geacht kunnen worden in de groote hoofdbeginselen homogeen te zijn. Zij is van oordeel, dat de nood dezer dagen en de gevaren, die ons nationaal bestaan bedreigen, onze nationale cultuur naar den ondergang doen neigen, en dus eene aaneensluiting volstrekt noodig maken, opdat het Christelijk Nationale karakter van ons volk zal worden gehandhaafd en aan de toekomstige geslachten ongerept kan worden overgedragen.

LIBERALE STAATSPARTIJ.

Algemeen Program.

1. Van onze staatsinrichting.

Handhaving van het grondwettelijk koningschap van Koningin Wilhelmina en Hare nakomelingen en verdediging daarvan tegen aanslagen van dictatorialen en republikeinschen aard.

Handhaving van het parlementaire stelsel als den juisten vorm van een democratische staatsinrichting, waarbij parlement en regering ieder hun eigen taak, verantwoordelijkheid en wettelijke bevoegdheid hebben door :

- a. Elk orgaan in den staat op het gebied van wetgeving en bestuur te doen samenwerken met of onder toezicht te stellen van een ander orgaan.
- b. Onbeperkte toepassing van het stelsel der ministerieele verantwoordelijkheid.

Bevordering van goede politieke zeden door :

- a. Handhaving der onafhankelijkheid van ministers tegenover individueele volksvertegenwoordigers en politieke partijen.